

LO CATALANISTA

Setmanari defensor dels interessos morals y materials de Catalunya

La correspondencia al Director.—Los originals no's tornan

DIRECCIÓ, REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ
Carrer de Colomer, núm. 24.
SABADELL

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Sabadell	2 rals al mes.
Fora	8 " trimestre
Un número sol.	1 "
Anuncis á preus convencionals.	

EN BENET MALVEHY

La mort d' En Benet Malveyh suposa, més que la personalitat desaparescuda, la pèrdua d' una intel·ligència clara, d' una imaginació inspirada per los nobles impulsos de laboriositat y de sentiments honoradíssims, d' un esperit entusiasta, la extinció d' un caràcter que sintetisava ab son temperament y ab sa modestia, tot lo valer d' un cor que bategava mogut per lo més ferm amor á la terra. D' un quant temps ensá, sovint s' obra la fossa pera rebre las mortals despul·las d' alguns fills il·lustres de Catalunya: l' erudit historiador N' Antoni de Bofarull, l' acendrat patrici En Lluís Cutchet; l' emprenedor y distingit fabricant En Nicolau Tous, han mort en curt espay, y á sas ploradas cal afegirhi avuy la d' altre catalá, com ells volgut, En Benet Malveyh, que després de crudel y llarga malaltia va sucumbir lo dia 3 d' aquest mes, en la vila de Sant Sadurní de Noya.

La identitat d' aspiracions, d' ideals econòmichs m' havían produhit marcada simpatia y mogut afectuós respecte envers aquest treballador incansable, que responia aixís á la tradició industrial de Catalunya, com als impulsos de son gloriós pervindre.

Somés en Malveyh á una constancia envejable, y al sentimentalisme artístich de que va donar manifestas probas, es clar que devia preocuparse per l' avens material de la industria catalana. Pulcre en sos hàbits y en sas costums, portava aquest principi al estudi municions dels

procediments, y era grat sentirlo ab quina senzillesa referia haver dominat en aquest punt, dificultats que semblavan insuperables; y aixó ho feya sense exagerar la nota de sa competencia, substrayentse als engruements llastimosos que per dissort acostuman usar alguns homes que 's creuen superiors; observador correcte, aprofitava la experiencia pera aumentar lo capdal de sos coneixements técnichs, y apar impossible, que atenent com ho feya a la direcció de sa reputada casa industrial, pogués encara consagrar son temps al conreu dels erlayrats ideals patriótics, que téñian en ell un convensut propagandista. Fill de sas obras, gosant del bon concepte degut á ellas, En Malvehí podia justament adoptar lo lema de *Labor prima virtus*. Sa pérdua dexará, per aquest motiu, un buyt difícil de compensar en la industria catalana, en aquesta institució, amenassada sempre per los desacerts de nostres polítics, y perjudicada per las extremadas rancunias dels mals aconsellats. Quan ab tot y semblants varietats, moltes voltas ab tot intent preparadas, 's veu destacar la simpática personalitat d' industrials com En Malvehí, que consideran obligació sagrada atendre al avens del treball, que Catalunya adora, segons la ben acertada imatge poética d' en Sol y Padrís, pot considerarse lo que vindria á suposar aquesta mateixa industria, si lliure d' amenassas y de perturbacions, pogués prosperar, com del cas fora. En Malvehí no va temer ni aquells atachs, ni gayre bé va coneixer aquestos entrebanchs. Ab sa constancia envejable, va constituirse en acerrim propagandista de la producció pátria, y sapigué ofegar sempre al iniciarse las qüestions egoistas y mesquinas promogudas per los mes exigents. Donava goig sentirlo discutir aquest punt de positiva ciencia económica, ab criteri práctic y rahó serena, y tinch per segur que nó trobaríam cap de sos treballadors que 's mostrés descontent de com procedia pera agermanar los que molts consideran encontres interessos, y que realment se deduheixen d' un sol principi: lo treball.

A bon segur que la bondat de sos sentiments contribuia á ferlo en sos propósitos llóghic, atenent á son humil origen, y no considerantse jamay prou capás, com s' ho creuen los homes de facultats de valer positiu.

Nascut á Igualada 1 dia 15 de maig de 1832, va mostrar desde molt jove lloables disposicions pera l' estudi del dibuix artístich, y con-

tava només que quinze anys que va entrar d'aprenent en la fàbrica de sederías establerta en Barcelona, per don Joan Escuder. La importància industrial d'aquella casa, de quina per cert n'eixiren alguns veritaders mestres en l'art de teixits de seda, feya que no s'concretés a un sol ram de tan delicats productes, y aixís En Malveyh pogué dominar lo coneixement dels diversos productes que s'elaboravan y ferse un dibuixant consumat en las aplicacions á la industria. Quan va liquidarse la casa Escuder, En Malveyh, com alguns altres dels treballadors distingits d'aquella fàbrica, van formar part del personal en la dels senyors Bonaventura Solá y Sert germans, captantse la consideració merescuda en aquest establiment, á causa de sas aptituds y de sa constància. Lo atildat gust artístich d'En Malveyh s'admirava en las esquisidas alfombras, que separantse dels rutinaris trassats, venían á suposar una verdadera transformació, aixís en lo dibuix com en l'armònia dels colors. De més á més, lo caràcter actiu y emprenedor d'aquell jove d'escassos vint anys, l'induhiren á consagrar-se á las difícils ensenyansas del dibuix industrial y de la teoria de teixits.

Constant ab reduhit capital va resoldre l'any 1862 establir per compte propi la fàbrica de sederías, en quina direcció ha probat sa competència En Malveyh, fins poch temps obans d'ocórrer sa mort. Manifestació de sos conexements industrials fou la obra acabada de teixir en seda, lo retrato de la reyna Isabel II, treball elogiat ab justicia, donchs venía á concretar un avens progressiu en l'industria catalana. Lo dibuix d'aquell pulcre teixit y 'l montatge del teler en que va desenvoluparse, foren obra exclussiva d'En Malveyh, patentisant lo concepte d'habilitat de que gosava en un dels centres industrials més importants de Fransa, á Lyó, ahont havia residit una llarga temporada pera perfeccionarse en sos estudis. En los cercles productors de nostra terra, y fins en otras regions, á Madrid mateix, aquell treball perfecte produhí profunda impressió, essent objecte de merescudas distincions. Lo colegi de l'art de la seda de Barcelona, va recompensar los esforços del novell fabricant, nomenantlo mestre colegiat y oferintli un valió recort com á prova de felicitació ben guanyada.

Además del bon estil artístich era la preferent atenció d'En Malveyh, coneixer y estudiar los diferents recursos de la industria sump-
tuaria, acudint ab aquest fi als concursos internacionals, en quins sem

pre havia obtingut estimables recompensas, y ahont ab la comparació dels teixits estrangers, deduhía nous datos pera perfeccionar los propis procediments. No considerava reduhit lo cercle de sas investigacions al coneixement de la industria contemporánea; en aquest punt, En Malvehy podia esser tingut per crítich competent y observador erudit. Havía admirat en los museos los teixits egipcis y assiris, com examinat ab detenció las tapicerías gregas y hebras; definía las produccions de Pergamo, de Sybaris, de Mileto y de la Taurida, com si hagués pogut visitar de aprop las instalacions industrials d' aquells richs mercats de la antigor. Estudiant en las coleccions nacionals y extrangeras, en los restos de tapissos d' Orient y Occident, las diferentes influencias que pera un altre menos competent qu' ell hanrían passat desaparebudas, podia precisar detalls esmentables de la importancia industrial assignada á Toledo y Almería, ja en los primers temps de la invasió dels alarbs; y desde 'ls teixits de Poitiers y de Limoges, fins als tapissos de Gobelins á Fransa; y aixís la protecció dels duchs de Borgonya als tallers de Flandes, com lo gust exquisit de las sederías de Génova y Venecia, y l' istil propi d' Inglaterra y Alemanya, constituían uu cúmulo de antecedents històrich-industrials, un conjunt de profitosas observacions pera En Malvehy. En lo museu municipal de reproduccions de Barcelona, en lo Palau reyal de Madrid, en las telas que 's treballayan en sa fábrica pera ornamentar l' abside de Ripoll y la històrica Sala de Cent, y en altras instalacions, quina enumeració fora detinguda, pot admirarse lo fruyt d' aquells anàlisis fets ab minuciositat complerta.

Los viatjes á Fransa, Bélgica, Italia, Alemanya y Russia felicitaren á En Malvehy lo coneixement cabal dels sistemas de preparació y desenrotllo, y un cúmulo de profitosas relacions ab los primers fabricants de sederías d' aquells paissos que, com á competent en l' art textil, estimavan lo valer d' aquest catalá ilustre. Son afany de dominar los diferents tecnicismes, y 'l lloable desitx d' establir relacions industrials ab los pobles ahont tot just se deixa sentir la influencia de la civilisació contemporánea, van portarlo á empendre detingudas exploracions á Turquía y en Marroch, de quinas ne escrigué descripcions, llegidas ab plaer per sos amichs, y estampadas algunas d' ellas en nostre colega *La Renaixensa*.

Lo crèdit de sa producció industrial an  crexent de día en día, y encar lluytant ab los inconvenients   que abans m' he referit, En Malvehy havia lograt sostenir sa f brica durant las críticas de las circunstancias que podían afectar la industria de sedas, donchs si per causa de la competencia de g neros estranjers minorava la demanda, ell sabía consagrar-se   altra mena de productes similars. Cal apreciar los esfuerzos que tal resolució suposan, comparantla ab la forma com los fabricants d' altrs nacions poden constantment dedicar sos recursos   una sola y determinada qualitat, y com aquí dev a En Malvehy atendre   la de articles diferents, pera sostenir lo moviment de sa reputada casa.

Los premis obtinguts en totas las exposicions   que va concórrer, lo títol de jurat en varias d' ellas, lo nombrament de provehidor de la Reyala Casa; la condecoració otorgada per la Reyna Regent en 1887, imponentli las insignias de Cavaller de la ordre de Carles III, lo c rrech de vocal d' algunas juntas económicas, y lo de president del Col gi del  rt major de la Seda de Barcelona, que   sa mort desempenyava, foren las recompensas oonferidas   sa indiscutible competencia industrial.

En Malvehy, regionalista conversut, servava per la terra catalana, tot l' afecte que mou   un bon fill. Pr cticich per temperament, reflectia l' esperit provincial, associantse   tots los propòsits lloables,   totas las gestions fetas pera la propaganda de nostres ideals.

Quan, en perill la industria y 'l dret foral de Catalunya, en 1885, se constitu  una comissió de personalitats conegudas pera portar fins al Govern de Madrid la rahunada queixa del poble, que veyia sa prosperitat y sa constitució social amenassada, fou En Malvehy un dels delegats investits de tan honrosa representació.

*
* *

Tot just ab las breus frasses consagradas al bon recort del amich que acaba de sucumbir, haurà pogut donar idea de sos mereixements y de sos afanys en benefici del esplendor de Catalunya. Los que tingueren ocasió de tractarlo, conegueren aquell caràcter digne y laboriós, sa cultura industrial que 'l feya simpàtic als que 's preocupan del pervindre del treball catal .

Dignes hereus, sos fills sabr n, inspirantse en son exemple, seguir la gloriosa tradició d' un nom que honrava la industria regional, y si

la mort d'En Malvehy ha contristat profundament á sa familia, als nombrosos treballadors de sa fàbrica, y á quants coneixentlo, l'apreciavan, donchs no podíá tenir enemichs personals; son recort ha d'esser falaguer als que admiravan sa constancia en lo treball, son zel patriòtich, y sa maestría en los procediments artístichs-industrials.

JOSEPH FITER INGLÉS

DISCURS DE GRACIAS

pronunciat per D. Modest Durán en la vetllada aniversari del Centre Catalá

SENYORS:

Sis anys han transcorregut desde que per primera volta lo Centre Catalá de Sabadell celebrá sa festa inaugural y feu una crida á nostres compatricis al objecte de posarlos de relleu las ideas patrióticas que sustenta, úniques que poden regenerar encara á la nostra descayguda Catalunya y ab ella la no menys atribulada y abatuda Espanya.

Sis anys han transcorregut y com si fos ahir recordem encara y nos sembla sentir avuy mateix, la estranyesa barrejada ab ironia de certs conceptes ab que alguns comentavan aquell acte, la indiferencia per no dir despreci ab que altres aculliren nostras desinteressadas y patrióticas ideas, y ¿per que no dirho? ressonan també en nostras orelles los aplausos dels cors entussiasistas per la Patria, que, deixantse portar del entussiasme, contribuïren á vigorisar mes lo programa d'aquest Centre, afirmant ab sa adhessió expontánea y noblement sentida, las arrels del sentiment patri, be massa expurgat per dissort de Catalunya, en lo sí del mes industrial de sos pobles.

De tots aquestos sentiments, inspirats ó motivats per la primera festa del Centre Catalá, podem ben dir avuy ab veu ben alta y ferma, lo que pensavam allavors si be que ab tremolor y dupte, de tots ells resta sols coratjós y enardit l'entussiasme patri que despertaren las ideas de reivindicació dels drets y llibertats de Catalunya, mes arreladas cada jorn en lo cor dels bons patricis que desde aquell dia han anat engroixint las llistas d'aquest Centre.

Y es que, senyors, la rahó y la llógica s'imposan y tart ó d'hora los pobles que van errats, emprenen la verdadera y profitosa via. Lo poble catalá, va comprenent ja de temps y cada jorn va conventsensen, de que l'època dels idols de fanch acaba y comensa en cambi la adoració de la terra que 'ns ha vist naixer, de la Patria que guarda en sas entranyas las cendras de nostres passats y ha de guardar las nostras quan hora sia, adoració sagrada y única apart de la de Deu, compatible ab la dignitat humana.

Peraixó veyem avuy com se descomponen y esyaheixen los partits polítics que sens mes guia que la que un home 'ls dona, sens mes rahó que 'l seny d' un home. 'ls dicta, ni mes ideals que los qu' un home 'ls marca, caminan a l' etzar per eixos mars tormentosos de la vida pública, preconisant y ensalsant aquest nou paganisme, aquesta tonta y baixa adoració del home per l' home, sens perjudici de proclamar la llibertat individual y demes farandallas del sistema ja decrepit y corcat del parlamentarisme.

Res té d' estrany donchs que concretantnos a nostra benvolguda ciutat de Sabadell, las ideas patrióticas y verament lliures, per estar bassadas ab la llibertat dels pobles, fonament y plansó de totas las llibertats públicas, que sustentan en son programa las associacions catalanistas, prenguessin tanta volada ab tot y l' indiferentisme peculiar y propi de nostra població y malgrat la estranyesa, ironia y fins despreci de que vos parlava al comens d' aquestas ratllas.

Fixeuvos sino ab lo mes fonamental de nostres principis, ab lo que dona fesomia verament propia a tots los pobles de la terra y es lo que ha salvat a Catalunya de rrelliscar en la pendent de la uniformitat ab que se 'ns ha enlluhernat y agarrotat durant tant de temps ab ben inútil y malhaguanyada lluyta; fixeuvos sino ab lo llenguatge de la terra, ab la hermosa y viril llengua catalana.

La que era ahir despreciada y desatesa, la que servia solsament pera fer riurer y se la considerava impropia pera brillar en los actes de ressonancia, polítics ó literaris, y fins vulgar pera estamparla en lletras de motllo, es avuy reyna y senyora a casa nostra, y tinguda en prou estima pera ostentarla en tot y per tot, en tots los actes que celebran las associacions sabadellenças.

Avuy ja la rutina de disfresar nostres pensaments y nostras afeccions ha comensat d' esfondrarse, y 'ls sabadellenchs comensan a comprendre que pera dirigirse a sos compatricis, a sos germans y amichs, no hi ha pas necessitat de vestir ropatje foraster, tenintne de adequat y propi.

Las mes importants associacions de Sabadell la estiman y veneran fins al punt de adoptar com a llengua oficial de sa respectiva associació la nostra llengua catalana.

Gloria donchs a eixa brillant resurrecció de nostre idioma en lo mes industrial dels pobles de Catalunya y vullgui Deu que al triomf complert del llenguatge, segueixi promptement lo triomf dels demes principis que sustenta 'l Centre Catalá en sa sacrosanta bandera.

Y que aixis será ja no 'n tenim cap dupte; está tant convensut lo poble sabadellench y ab ell tot lo poble catalá, de la falta de fe y principis dels partits polítics a la madrilenya que mangoneijan de tant de temps los nostres interessos, es tant palpable y evident la falsia de sas prome-

sas, es tan notori y tan real que lo mateix proclaman los drets del poble ab lo sufragi universal pera escamotejárloshi en la práctica, com precocionisan un sistema de economias incompatible ab la manera de ser dels actuals partits que 'ns desgobernán, está tant á la vista de tothom la mala fé y poca paraula dels que en la oposició ensalsan y proclaman lo proteccionisme, pera entregar mes tart á Cuba als peus dels Estats Units, y redactan mes aranzels exorbitants pera ajupirse al fi á un vergonyós *modus vivendi* ab Fransa, burlantse aixis descaradament dels desitjos del pays, que reclama la protecció necessaria pera viurer; son tantas y tantas las injusticias, inconstancias y barbaritats comesas per los que 'ns predicán constantment la felicitat que no poden ni volen darnos, que res té d'estrany que 'l poble que ahir, avuy, demá y sempre veu, sent y escolta las aspiracions catalanistas, sempre las mateixas, ab la constancia dels héroes y dels martirs, inmutables y eternas com la eterna é inmutable justicia, res té d'estrany que á la fi 's convenci de que la única política nacional y práctica propia dels pobles que s' estimin es la que reclama Catalunya ab sas reivindicacions lligítimas y justas, com es sempre justa y lligítima la consecució de lo que 's pert sens mes rahó que la suprema rahó dels temps moderns, la intolerable rahó de la forsa.

Y dit aixó com á justa reivindicació dels avenços que logra en Sabadell la nostra patriótica idea y com esplay de la meva ánima, permeteume que compleixi lo comés que m' ha confiat lo Consell General d' aquest Centre de remerciavos per vostra benévola atenció y agradosa assistencia.

A vosaltres, donchs, incansables campions del regionalisme á Catalunya, vosaltres que ab tanta fé y constancia resseguíu tots los pobles de la terra fent esclatar arreu la santa idea de la Patria, tant los que ab representació de las mes importants corporacions regionalistas. com los que ab vostres propis mérits vos conqueríu un lloch d' honor en l' eslo regenerador de Catalunya, rebeu de mos humils llabis. l' agraïment del Centre Catalá de Sabadell per vostra presencia en la festa anyal de nostre catalanisme. Rebeulo aixis mateix, vosaltres, representants de las corporacions totes d' aquesta ciutat, que heu demostrat ab vostra presencia, quan simpáticas vos son las nostras desinteressadas y patrióticas ideas y valgui també ma salutació per la prempsa local, de Barcelona y de tota Catalunya que al adherirvos y al assistir als actes com 'l que celebrem be prou doneu á comprendre fins á quin punt arriban las vostras simpatias.

Y á vosaltres Rvnts. PP. Escolapis que ab tanta constancia nos acompanyeu en nostras festas, vosaltres que ab tanta activitat y tan bon zel escampeu la sana doctrina entre 'ls nens de las escolas que tan dignament vos están confiadas, com á vos Rnt. senyor Rector, que tant dignament regenteu la Parroquial Iglesia de S. Feliu, no cal que res vos diguem que prou sabeu lo molt en que os estima aquest Centre, no sols per lo que

heu fet, sino per lo que podeu fer encare demostrant ab l' exemple, que aixís com se condempna 'l poble en catalá, es just y llògich que en catalá se li predi-qui l' Evangeli.

Y á vosaltres, senyoras y senyors, aixís las que sou las mes bellas galas de nostras festas y encisadoras companyas del home en aquesta vida, com las que ab vostre encissant treball haven aixecat un monument á la industria en aquesta nostra estimadíssima ciutat, á vosaltres, estimats consocis y á tots quants heu contribuït ab vostra generositat al enlayrament de la idea patriòtica qu' us anima, aixecant aquesta modesta casa pera aixeplugarhi en ella ale aymants de nostra idolatrada Cataluuya, rebeu d' aquest Centre Catalá de Sabadell las mes corals felicitacions per vostra patriòtica conducta, que tart ó d' hora ha de veurers dignament recompensada.

Y siga senyors, aquesta inauguració, lo comens de una nova vida, mes activa encare en be y profit de la terra que 'ns ha vist neixer y doblement profitosa pera 'ls ideals que aquí 'ns acoblan, ideals, que com digué eloquentment lo mestre Picó y Campamar en son magnífich discurs dels Jochs Florals d' enguany, va grabar Deu en la consciencia dels pobles, aposta pera que no hi arribés l' espasa dels conquistadors, ni 'ls Reals Decrets de tots los governs que 's succeheixen en aqueixa terra de perdió coneguda per política espanyola.

Aixís sia pera gloria de Catalunya y honra de la verdadera y gloriosa Espanya.

HE DIT.

L I M I T

S' ha després, y com lo vent
brunzenta baixa la roca;
salta quant trova un torrent,
y del arbre més potent
trenca la soca.

Montanya avall rodolant
busca 'l plá que li fa falta,
y corrent y devallant,
mes que roca, es un gegant
que tot ho salta.

Desde 'l cim mes elevat
afanyosa busca amparo...
y, al fi, son fré ha deturat
lo fons d' un riu qu' ha trobat
sense pensarho.

Desbordada la corrent
furienta vá per la plana;
es terrible de moment

y en sa carrera imponent
la corrent mana.

Troba un arbre y li diu: vina,
que jo arrenco ta arrel forta;
tot á son pas ja s' inclina,
desde la potent alsina
á l' eura morta.

Mes, al fi, l' aygua furiosa
sens cap remey troba 'l mar
y... es allí tant poca cosa
que del mar apenas gosa
l' aygua entelar.

Del horissó vé l' onada
qu' ha nascut d' un fort llevant
y per moments aumentada
com una montanya ayrada
va caminant

A son pas tremendo y brau
sembra per tot desconsol,
y sembla que fins li escan
lo enfonsar alguna nau
sens cap condól.

Fent maldats y movent guerra
troba, per fi, una corassa
que á sa furia no s' aterra
y li diu:—Jo só la terra!
d' aquí no 's passa.

Per xó quant lo trist mortal
imposarse en lo mon creu
ab orgull sempre fatal

sobre un ser que li es igual
devant de Deu,

Pensar deu sempre que aquí,
no hi ha passió sense fré;
no hi ha, ser que puga di:
—Jo ho faré tot sempre així
perqué voldré;

Puig la roca, sent potent
troba en un riu la clausura
y riu y mar van dihent
que 'l mortal te en un moment
la mort segura.

J. GOT Y ANGUERA.

CORRESPONDENCIA

Castellar del Vallés 29 Juny 1892.

Senyor Director de Lo CATALANISTA.

Molt estimat Director: En las anteriors correspondencias y per referencias sempre feya indicacions respecte los projectes d' alçar edificis pera escoles y casa Municipal en aquet terme, pensament que bullia ja en l' actiu cervell del malaguanyat don Joseph Tolrá, massa prompte mort pera l' industria catalana, de la qual era lo porta estandart.

La sua virtuosa viuda, hereva no sols de la fortuna, sino de la mateixa febrosa activitat y sentiments, va afillarse, com mare carinyosa, tots los seus pensaments, que vé traduhint en fets.

Terminat ja del tot lo rich temple ahont l' ánima pot dar complet esbarjo al seu cor, alsant á Deu eixa corrent d' amor espiritual que ab mes velocitat que la llum trasporta l' esperit, sublimantlo al Infinit; en qual contemplació troba unicament lo seu objectiu, la felicitat, com á corolari, com á consecuencia natural llegítima y per lo mateix necessaria ha vingut l' alsament d' altre temple ahont pugui formarse l' ánima,—dispensant la materialitat de la frasse.—

Si bé l' home vé al mon ab la sua composició material y anímica no hi ha dupte que necessita lo desarrollo d' aquellas facultats per las quals coneixém la simplicitat del esperit y aquestas, pera que produheixin tots los bons efectes naturals, deuen amartellarse en l' enclusa de la instrucció y educació.

Si l' home sent verament en la sua existencia necessitat de comunicar los seus afectes, ya que no ho té imposat com á deber, deu forsosament possehir un objecte al que dirigir-se; deu per lo mateix coneixer aytal objecte y, en tant lo coneix, l' estima, multiplicant lo seu amor, al pas que multiplica los motius d' aprecci, resultant d' aquí que la voluntat entra en acció

escitada per l' intel·ligència, Donchs pera que opini be 'l cor, deu conèixer be ans l' objecte.

Sentadas aquestes premisses, fàcil es deduhir la relació íntima que existeix, la necessitat verament natural que nia entre 'l temple de la intel·ligència y de la voluntat, y com los fins que persegueix l' una y l' altra se troban harmóniosament reunits en un sol centre; Deu, d' aquí que 'l de la intel·ligència resulti una preparació pera 'l de la voluntat, la una descubreix la veritat, compren que ella es lo bó, que lo verdader y lo bó resideixen en Deu, llavors estima verament á Deu, llavors descansa l' home moral en la possessió de Deu. ver objectiu del ànima, per qual rahó avans d' entrar ab profit en l' Iglesia deu passar l' home per l' estudi, sent altament important lo professorat públich que deuria constituhir lo primer sacerdocí, la base fonamental del individu moral y de la societat ben ordenada.

No sols la moralitat del home exigeix que 's miri ab interés la escola, sino la mateixa salut de la humanitat. Societats com aquesta y las que 'ns voltejan ahont la majoria de la població se troba cridada á passar la vida dintre d' edificis industrials ab pocas condicions higiénicas, per mes esforços que fassin los duenyos, fora un crim de lesa humanitat condemnar lo noy á respirar lo mefitisme d' habitacions pobres de llum, de ventilació y de cubicació admosférica, *Mens sana in corpore sano*.

Per lo dit se compendrà lo trascendental per nostre poble de las festas celebradas y que venen celebrantse en la present setmana: una senyora qual fortuna material corre parellas ab un cor plé d' amor, realisa tal volta ab creixes lo pensament fecundat en un cervell especial y per desgracia poch abundós, pensament que mori en flor, tronxat per la tempesta de la mort; estripa cuentos sempre de la humanitat; donant acabament á la grandiosa Iglesia per la sua consagració y comensament d' altre edifici rich y espayós pera la ensenyansa de párvuls elemental de noys y noyas en lo punt mes higiénich y que per lo plano exposat ab lo delicat y net llapis del arquitecte D. Emili Sala 's veu clarament no falta 'l mes petit detall, per l' espayós, ben il·luminat de las dependencias de las escoles, com las habitacions dels Srs. professors, jardins, galerías, gimnasia, biblioteca, despatxos, lavavos, etc. etc., que unit á una elegantíssima fatxada, será sens dubte un modelo en la sua classe digne de ser visitat y també imitat.

Per altra part un poble que tot en pés vestit de festa, ab las suas autoritats al front y als acorts de una música, acut afanyós á esperar lo senyor Bisbe, encarregat de benehir la realisació d' aquell pensament tan fatiguer; que bull en nobles ideas, vesteix de festa los carrers; alsa archs de triomf y escriu ab lo llenguatge propi del cor mots de coral agraïment, enaltint las bel·lesas de la heroina; de la Reyna de la festa; que destruheix

la monotonía del espay fent voleyar banderas y gallardets ab los simpátichs colors catalans y espanyols que som la continuïtat dels gassos admosfèrichs, serpentejant per l' espay las guspiras del ardorós foch que no pot contenir lo pit seu y que esclata ab mil viscas, picaments de mans, tronadas, fochs de bengala, cançons patriòticas, tritillos, grans repichs de campanas; petits, grants y vells deixondats pels carrers, plens de gom á gom, fins altas horas de la matinada, sens una nota discordant en aquest concert armónich, sens una petita contussió que ocupés lo metje ni apotecari, sens una petita baralla que fes treballar l' autoritat; presa per assalt la casa palau de D.ª Emilia Carles; plens los seus jardins d' una espessa massa de carn humana en continuada bellugadissa d' entrants y sortints, sens veurer un sol uniforme militar, ni agent d' autoritat y, en mitx de tal brigit, no faltar una sola fulla, flor, ni cap planta trepitjada y moltas y moltíssimas altrás cosas grants y petitas que la meva pobre ploma no sab dir, es l' apologia de un poble; los mes grants elogis que poden ferse y que per ells mateixos parlan eloquentment de l' armonia, de la corrent armónica entre 'ls cors que senten l' imperi dels debers, cumplint lo rich, gastant lo capital en obras d' aytal importancia, en qual compliment troba lo pobre treballador lo pá pera 'l sosteniment de la familia, y 'l capitalista las benediccions del cel y del infelís treballador, agrañit sempre á la má que ab bondat tanta vigila nit y dia, y sab vessar lo maná que Deu li ha donat, com á missatjer de la sua Providencia en la terra.

A grans consideracions se prestan los fets malament apuntats al correr de la tosca ploma, que no m' es possible fer en los estrets limits d' una correspondencia. No obstant los ha fet lo Dr. Ballester en la última festa, coronament de totas en un sermó de missa nova.

Un nou clergue Rvnt. D. Joan Bassany, fill d' un honrat trevallador de la casa Vda. de Tolrá ha celebrat avuy la primera missa y fou apadriñat per aquesta senyora y son nebot don Emili Carles y Amat.

Avans foren trasportats los restos de don Joseph Tolrá y sa primera esposa donya Antonia Prims de son primer fossar en lo cementiri á altre mes digne, verdader monument d' art en lo seu género, en un lloch mol espayós, en los fonaments de l' Iglesia. Es aquest altre testimoni de respecte y coral carinyo que donya Emilia Carles tributa á son digne marit verdadera joya catalana, donant nou motiu pera demostrar nostre poble l' alta estima en que té avuy encara aquellas venerables despallas. estoixs que tancaren aquell esperit grandió que volá al cel, empaytat per la nubolada, condensació verdadera d' un riu de llágrimas que brollaren dels ulls de tots nosaltres, al veurer tancadas aquellas parpellas, que tan obertas estigueren pera donar pá al pobre obrer.

Donchs en l' aludit sermó ha desenvololat eloquentment en nostra parla

l' orador la cuestió social, com á tessim, manifestant que los relligiosos ó capellans predican lo Deisme, matant lo materialisme revolucionari, sugerint al cor humá l'amor á Deu y com á consecuencia lo sugerian al proxim, y que ab sol aquest precepte se quedaba resolt lo pavorós problema, y realment los fets d' aquets dias ho han demostrat, lo capital barrejat continuament ab lo treball, buscan modos de invertirlo en profit sempre l' un de l' altre; tractantse 'ls dos personatjes ab amor, ab interés, no hi ha cuestió social.

Després de tants mèrits contrets es molt estrany que l' Ajuntament no declari filla adoptiva la familiá Tolrá. Ho farà?

Mani senyor Director á son afectíssim amich

P. VERGÉS.

NOVAS

L' últim diumenje la *Associació de Catòlics* d' aquesta ciutat dedicá á son Patró lo Sagrat Cor de Jesús en la Esglesia de la Puríssima Concepció las festas relligiosas que d' alguns anys ve celebrant en aytal diada. A las 7 del matí se celebrá Comunió general en la que hi concorregueren quasi tots los socis de dita Associació corrent á cárrech del Rvnt. P. Joseph Llauradó la plática preparatoria. A las 10 del mateix, ofici solemne cantantse á tota orquesta per la escolania de dita Esglesia, coro de l' Associació junt ab artistas de la capital la gran Missa de Gounod; lo renombrat orador sagrat M. I. Dr. Joseph Vallet, Canonge Magistral de la Bassílica de Barcelona doná á coneixer las glorias y bellesas del Sagrat Cor ab paraulas tan sentimentals com ell sab ferho.

A las nou en punt de la nit en lo local de l' Associació tingué lloch l' anunciada vetllada literaria musical, la que 's vegé molt concorreguda, fins á l' extrem de no cabreshi; ab tot y esser gran y espayós lo saló d' espectacles tingeren necessitat de quedarse molts personas al pati.

Presidia l' acte lo Rvnt. Rector de la Puríssima D. Salvador Vidal, tenint á sa dreta lo vis-president de l' Associació don Andreu Serra, lo senyor Soler y Palet de Tarrassa y representants del *Centre Catalá*, á sa esquerra al M. I. Registrador de la propietat don Salvador Vila, PP. Escolapis y varios Srs. sacerdots de las parroquias d' aquesta ciutat.

Oberta que fou la vetllada ab lo res de l' oració dominical, la orquesta *Muixins* executá ab molta maestria la sinfonia *Paragraph* tercer de (Suppé) y que degut al entussiasme del auditori tingeren de repetirla; la mateixa orquesta tocá ab molta afinació y conjunt las pessas *Le Toswillon* (Baillot), *Le Printemps* de cornetí (Roig), *La bella Galatea* (Suppé), y la Sardana de *Garin* (Breton), arrancant entussiasmas aplausos del públich, tenint que repetir *Le Printemps* y la Sardana del *Garin*, á instancias del mateix; llegiren poesias originals lo senyor Griera, alusiva al lema Patria, le senyor Serra ne llegí una plena d' amor y dulsura, lo senyor Soler y Palet son diálech satírich que lo mateix que sa poesia que també nos doná á coneixer ab lo títol *Are es com sempre* feu passar un rato alegre á tots los espectadors, lo senyor Capmany llegí sa poesia *Lo Patri Altar* que fou calurosament aplaudida, lo Rvnt P. Capdevila ab sos cantars feu passar com sempre un bonich rato á los que l' escoltavan, llegí també un ben acabat discurs que ab conceptes

molt concisos demostrà l'importància de la missió social qu' està confiada á las mares per medi de la educació de sos fills; nostre distingit amic Joaquím Casanovas Gari-Montllor pronuncià un discurs d' actualitat, en ell s' ocupa de l' armonia que deu regnar entre el capital y 'l trevall; al acabar fou molt felicitat.

Acabà la festa un improvisat y bonich discurs de gracias del Rvnt. don Salvador Vidal seguit del res de l' Ave Maria.

Avans d' acabar aquesta ressenya no podem menys que felicitar á la esmentada Associació pregantli que d' una vegada declari oficial lo llenguatge català en lo seu sí ja que es lo que millor escau y mes profit ne treuen las Associacions de propaganda relligiosa com la que 'ns ocupa.

Las festas que en la tarde y nit del dia de Sant Pere verificá l' *Academia Católica* de nostra ciutat además de resultar imponents, foren objecte de totas las alabansas.

Per la tarde 's verificá en la Iglesia parroquial de Sant Feliu la solemne repartició de robas y altres objectes á los noys de la catequística y per la nit va tindre lloch en lo saló d' actes de l' Academia una vetllada literari-musical en honor á Sant Joan de Deu.

Abdos festas foren amenisadas ab la Banda del Asil de Sant Joan de Den de Barcelona que executaren escullidas pessas de son repertori.

Molt nos agrada fer constar que seguint la costum establerta los programas é impresos que 's repartiren estavan redactats en llengua catalana, lo mateix que 'ls trevalls llegits en una y altre esceptuant una poesia.

Unim nostre aplauso al de Sabadell per los actes que 'ns ocupan, tan profitosos pera 'l cristianisme com vivificants pera la Patria.

En la nit del passat dimars morí en aquesta ciutat la virtuosa senyora donya Maria Plá, filla del conegut fabricant del mateix nom y esposa del distingit constructor mecànic don Joaquím Baciàna, (E. P. D.).

A son enterro verificat dimecres hi assistí una molt numerosa concurrència, prova evident de las moltes simpatias que s' havia guanyat lo caracter bondados de la finada y del apreci en que 's té en nostra ciutat á las distingidas familias Plá y Baciàna.

Al doldrens de tan sentida pèrdua enviem nostre mes sentit pesam al espós, pares y germans fent vots pera que Deu los hi concedesca cristiana resignació.

Avuy, demà y passat demà celebra sa festa major la vehina ciutat de Tarrassa. Per las noticias que 'n tenim los tarrassenchs se proposan celebrar-la enguany ab extraordinaris festetjs.

Ha sigut nombrat recaudador de contribucions d' aquesta ciutat y son partit, ab lo premi de 1'50 per 100 de cobransa y baix fiança de 44.400 pessetas, D. Enrich Alzamora.

Lo dijous prop-vinent inaugurarà la temporada en lo Teatre dels Camps de Recreo la companyia del Teatre de Novetats de Barcelona.

Lo llorajat poeta D. Apeles Mestres ha acceptat l' encàrrech del Ajuntament de Barcelona d' escriurer la lletra del himne en honor á Colón.

En l'expres del dimars passà per aquesta ciutat de regrés de Madrid lo Diputat á Corts D. Andreu de Sard, á qui sortiren á saludarlo á l'estació y felicitarlo per sa brillant campanya en defensa de la Producció Nacional, una numerosa representació del Gremi de Fabricants y varis dels amichs ab que contra lo Sr. Sard en nostra ciutat.

Sembla segur que 'ls distingits actors senyors Bonaplata y Goula y donya Càrme Parreño, han sigut contractats per la empresa del teatre Romea pera la vinenta temporada d' hivern.

La Academia Indo-Xina de Fransa ha nombrat pera cubrir la vacant d' un de sos 40 membres estrangers, produhida per la mort del senador italiá senyor Ganessio, á nostre paysá l' eminent literat don Victor Balaguer.

La citada Academia ha concedit al senyor Balaguer lo premi creat per D. Alfonso XII. Felicitém al senyor Balaguer per tan honrosa distinció.

A Gerona s' están fent actius travalls pera cénstruhirhi un centre de las nostras ideas. Ho celebrém y felicitém als iniciadors de tan patriótica empresa.

A San Sadurni de Noya varis propietaris han tractat sas vinyas ab caldo holandés y ab la barreja de Mr. Perret, que 's compón de sulfat de coure, cals y mulassa. Los propietaris de vinyas atacadas per lo mildiu asseguran que aquesta fórmula, posada en práctica fa pochs anys, reuneix las ventatjosas condicions de ser molt permanent y de obrar en lo moment d' usarse, lo qual faria preveure millors resultats que 'ls obtinguts ab altrás preparacions.

Si resultessin exactas las esperansas dels intel·ligents propietaris de San Sadurni de Noya, no seria estrany que aquest tractament vingués á sustituir á tots los coneguts fins á la fetxa contra lo mildiu.

De *La Veu del Montserrat*, de Vich:

Nostre Museu Arqueològich-Artístich, aqueixa magnífica creació del il·lustre Prelat vigatà, que tant se desvetlla pe 'l bé y per l' honra de sos diocessans, ofereix cada día nous atractius al intel·ligent viatger, que no cessa d' aplaudir-lo. Tres pessas més s' han afegit á las cinch que constava, presentant tot un aspecte veramen grandió. Una d' ellas, que reb la llum cenital, está voltada d' excel·lents quadros en taula, rebuts no fa molt, y de llargas vitrinas pera 'ls celebrats códices y papirus, distribuintse en las altrás duas las monedas, que comensan á abundar, y objectes de ferro que no cabían ja en lo punt que tenían destinat. Altras novas vitrinas deurán contenir molta varietat en vidre y cerámica, de lo que ab poch temps se n' han fet triada aplega, aixís com també han rebut sensible augment las seccions prehistórica y romana.

Entre alguns dels nous exemplars que figurarán en lo Museu, tots d' importancia, y alguns preuhadíssims, citarem una caixeta reliquiari de metall ab relleus d' àngels y motius romànichs; uns elegantíssims encensers esmaltats, un gran altar sencer, hermosa pintura gòtica ab molts compartiments, varis utensilis dels aborígens, com mostrás escullidas de las anomenadas *pedras de llam* de que n' hi ha ja bella colecció, puntas de fletxa, raríssimas monedas, entre ellas una medalla ahont s' hi veu la lluyta d' una serpent ab un

dragó, un collar d' esclau anterior als temps de Cèssar, y per fi, diferents hermosos quadrets de la escola sevillana.

La secció de Biblioteca particular del Museu, que tampoch 'descuyda l' Excm. Sr. Morgades, adquirint al efecte utilíssims llibres, s' enriqueix ab lo regalo que acaba de ferli del Catàlech de son monetari, lo Sr. Vidal y Cuadras, de Barcelona. Es obra espléndida en quatre volums, redactada per lo mateix intel·ligentíssim propietari d' aquella gran col·lecció, honor d' Espanya, y editada ab preciosas edicions y notas del sabí numismàtic barceloní, D. Arthur Pedrals.

Lo celebrat historiador y regionalista basco don Fidel de Sagarminaga, aixís qu' haja acabat la notable obra que está publicant *El gobierno y régimen foral del señorío de Vizcaya*, anirà á Barcelona, ahont hi residirà tot l' hivern y primavera pròxims pera estudiar conciensudament lo moviment regionalista catalá.

A la isla quinta del nou poble de Puigcerdós se li ha donat lo nom de Sabadell, atenant al immediat socorro que prestá nostra ciutat quan los fatals aconteixements de son esclavissament.

Durant lo mes de juliol celebrarán sa fira ó festa major las 67 poblacions següents del Príncepat catalá: Arenys de Mar, Santa Coloma de Queralt, Esparraguera, Malgrat, Vilaseca, Vidreras, Massanet de la Selva, Amposta, Reus, Torroella de Montgrí, San Salvador de Oló, Aviñó, Cassá de la Selva, Artesa de Segre, Prats de Lluçanés, Mataró, Rubí, Horta, Hostalrich, Puigcerdá, Tarrassa, Vich, Seo d' Urgell, Premiá de Mar, San Cristófol de Premiá, Suria, Pallejá, Carme, Olésa de Rovesvalls, Otosela, San Martí Surroca, La Riera, Palafrugell, Santa Margarida del Panadés, Monjos, Bonastre, Corbera, La Nou, Masnou, Monistrol de Montserrat, Premiá de Dalt, Riudoms, San Jaume dels Domenys, Sasgarriegas, San Pol de Mar, Ulldemolins, Tuxent, Abella, Blanes, San Baudili de Llobregat, Castellvell, Vendrell, Plá del Panadés, Hortas de San Beltran, Manresa, Espluga de Francolí, La Riva, Morell, Vilallonga, Sarreal, Masquefa, Padrell, Lloret de Mar, Bogas, Bráfim, Creixell y Figuerola.

ANUNCIS PARTICULARS

Magnífichs castells de fochs artificials **DESDE 5 DUROS EN ENDEVANT**

En vintiquatre horas d' anticipació se serveix al públich ab esmerat gust y exacta promptitut.

Pera quedar convensuts de lo molt atmirable qu' es, essent tant barato, no heu de fer res mes que probarho. Dirigirse al establiment d' ebanisteria de

FELIU PAUSAS

CARRETERA DE MANRESA, N.º 17

Imprompta y Enquadernacions de J. Comas, Carrer de Colomer, 24, teléfono n.º 46—SABADELL.